

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

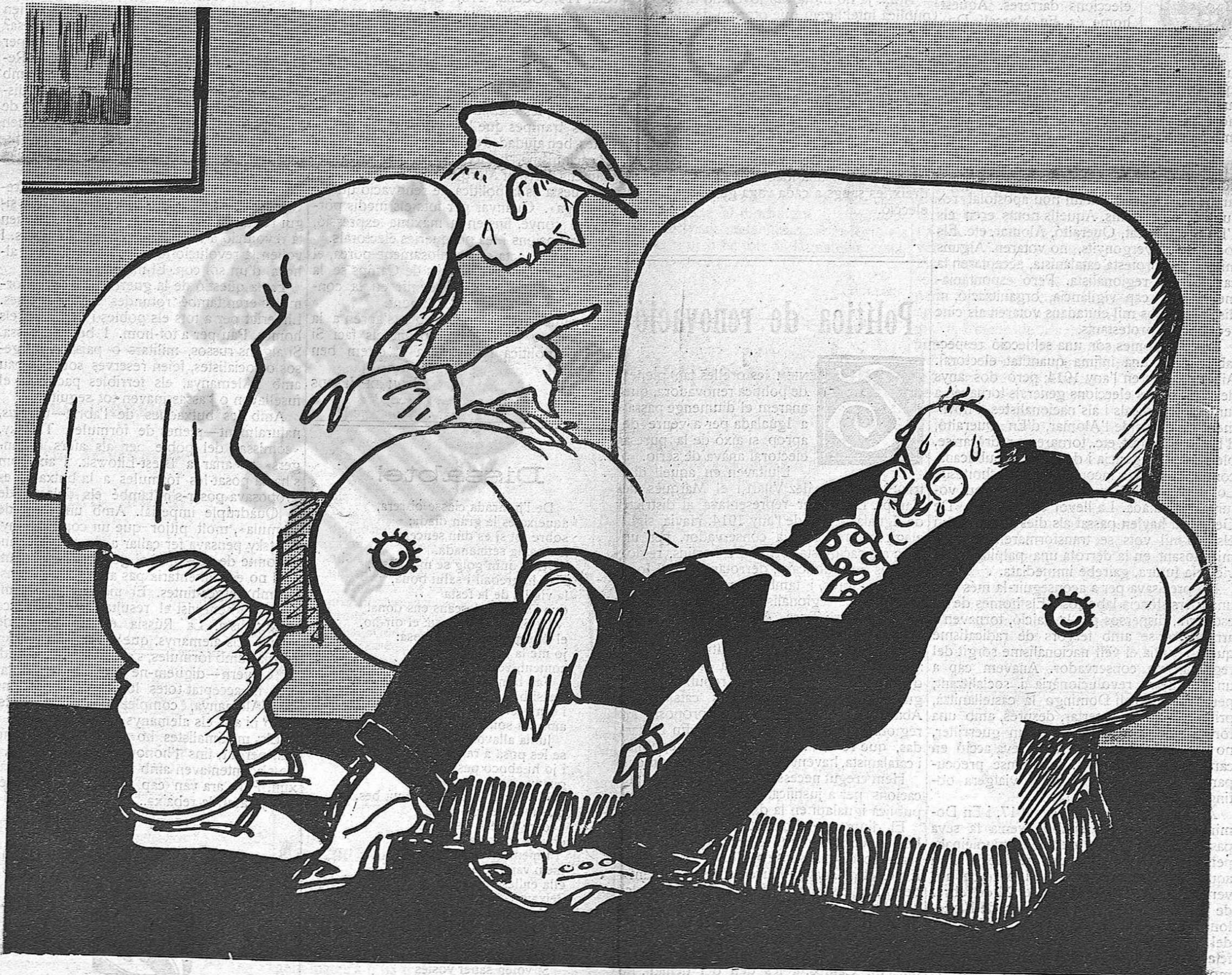
CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20. BOTIGA
TELÉFONO A 4115.—BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Fòra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

Després de l'escarment

—Dispensi... Me sabria dir on para el quefe del partit radical?
 —On para?... Ençara no ha parat prou?

El dubte

Després de les eleccions generals del dia 24 de febrer, torna a punxar-nos l'esperit, un vell dubte nostre. Hi ha redempció possible per a Espanya? Heu's-aquí el vell dubte, que ara torna a rebrotar amb força.

Les eleccions espanyoles del dia 24, han demostrat que, fóra de Catalunya i de Bascònia, no hi ha cos electoral, ni opinió, ni partits, ni esperit de ciutadania. I encara a Catalunya i a Bascònia, no han quedat desterrats del tot els antics vicis electorals.

L'Estat espanyol es troba en mig de la situació més greu que mai s'havia vist d'ençà de la restauració borbònica. Per dins i per fóra, els perills l'amenacen. Mesos enrera, va estar a punt d'entrar en un període de sotragades violentes. Van produir-se fets davant dels quals tot el règim va trontollar.

Calia creure, doncs, que els fets de 1917 servirien de lliçó als vells partits del torn, que han dut a Espanya a la decadència i que van portant-la a la ruïna i a la vergonya. No ha estat així. Aquí ningú no ha aprofitat la lliçó, ningú s'ha escarmentat. Els que van provocar les protestes històriques de l'any 1917, un cop ha passat el moment de perill imminent, han tornat a caminar, tossuts i incorregibles pels vells camins de perdició.

L'Espanya, doncs, no té remei? Com una espina, el dubte se'ns clava al cor...

DE LES ELECCIONS

Equívocacions i esperances

Un home ha estat a la vegada triomfador i vençut en les eleccions darrereres. Aquest home és En Marçal Domingo. Mostrarà l'acta de Barcelona, la més alta exaltació política d'Espanya, emperò, junt amb aquesta glòria anirà barrejada l'acusació de que per la seva impolítica impaciència, ha mort la possibilitat d'un partit republicà amb ànima honesta i catalana.

Uns quants homes de bona voluntat, al fer-se la coalició electoral de radicals i nacionalistes, aplegaren com a protesta, però també com iniciació d'un nou apostolat republicà, cinc noms. Aquells noms eren els d'En Samblancat, Queraltó, Alomar, etc. Els socialistes, avergonyits, no votaren. Alguns milers, per protesta catalanista, acceptaren la candidatura regionalista. Però espontàniament, sense cap vigilància, organització, ni disciplina, dos mil ciutadans votaren als cinc republicans protestants.

Dos mil homes són una selecció respectable, però una ínfima quantitat electoral. Això passava en l'any 1914; però dos anys després, noves eleccions generals tornaven a juntar als radicals i als nacionalistes i nova ment els noms de l'Alomar, d'En Queraltó, d'En Samblancat, etc., tornaren a redreçar-se, plens d'intel·ligència i de glòria republicana, contra la barreja incongruent i deshonest. Lo que en 1914 era etzar, en 1916 fou voluntat articulada. La lleu era ja grana. De Germinal havien passat als dies de Floreal; i els dos mil vots se transformaren en onze mil, posant en la derrota una palpació de victòria futura, gairebé immediata.

No precisava per a aconseguir-la més que una persistència laboriosa. Els homes de la esquerra, dispersos per la traïció, tornaven a arreglar-se amb fervors de radicalisme que no sentia el vell nacionalisme sorgit del regionalisme conservador. Anavem cap a una esquerra revolucionària i socialitzant; però En Marçal Domingo la castellanitzà, primer, i no va encertar, després, amb una fórmula de proselitisme. Fou un guerriller, no pas un quefe. Dispersà la seva acció en campanyes admirables, però sense preocupar-se de que la seva activitat viatgera obtingués a Catalunya un profit.

Arriba el mes d'agost de 1917, i En Domingo, convertit en símbol, venia la seva passió i glòria en les eleccions municipals, pel plat de lleties d'una regidoria. Fou aquell el moment decisiu. L'onze de novembre de 1917 pre'ludiava el 24 de febrer de 1918. Els destins republicans de Barcelona altra volta seguien el camí de la Casa del Poble, camí de contaminació i de desfeta. Marçal Domingo va caure en el pecat mortal d'En Pere Corominas, destruint la possibilitat d'un partit republicà català, i

oferint als regionalistes la doble bandera de la pulcritud i del nacionalisme.

La trajectòria a seguir era ben concreta. Damunt dels onze mil vots de 1916, cobert En Domingo amb els prestigis de la persecució, cridar un jexcelsior!, que la ciutat hauria repetit. Pot-ser no hauriem aconseguit encara les minories, però En Domingo no tenia necessitat de l'acta de Barcelona. Les victòries no s'improvitzen, però la nostra hauria complert en el temps.

Ara... Ja no hi ha cap joventut, ni cap republicà intel·ligent que otorgui fe ni crèdit al partit d'En Marçal Domingo. En Pi i Suñer anuncià que si una aproximació realitzava serà envers els socialistes. En aquesta aproximació no marxarà sol. L'evolució fatal se compleix. Els que encara creuen i no volen deixar morir el seu idealisme, al assimilar-se noves idees, cerquen també la companyia d'homes nous. Comença a sentir-se un adeu! an aqueix republicanisme que no ha sabut crear una ideologia i que ens repodreix les sangs a cada vaga general o a cada elecció.

PARADOX

Política de renovació

ENIEM les orelles tan plenes de política renovadora, que anarem el diumenge passat a Igualada per a veure de aprop si això de la puresa electoral anava de serió.

Lluitaven en aquell districte En González Vilart i el Marqués de Camps. El primer representava al districte de Igualada des de l'any 1914. Havia sigut elegit primer, com a conservador, per un bloc anticaciquista format per carlins, regionalistes i republicans, derrotat a don Joan Godó; després, i també com a datista, per una unió de regionalistes i republicans, derrotat al carlí Trias. Ara s'havien unit caciquistes, carlins i regionalistes per a defensar al Marqués de Camps en contra d'En González Vilart, que's presentava amb caràcter d'independent, apoiat pels republicans, algun conservador i bastants catalanistes. Abans els republicans havien proposat als regionalistes oferir el districte an En Bastardas, que reunia les condicions de republicà i catalanista, havent sigut rebutjat l'ofertament.

Hem eregut necessàries les anteriors explicacions per a justificar l'actitud del partit republicà igualadí en la darrera lluita.

El diumenge al dematí oferia Igualada el bell espectacle d'una elecció animadíssima, sense coaccions, sense avalots, sense diners. Els electors anaven lliurement, serenament a depositar els seus sufragis. Al contemplar aquella bella mostra de civilitat creguerem de bona fe que, efectivament, s'anava a una purificació de les costums polítiques.

Segons referències dels col·legis, el Marqués de Camps, a les deu del dematí, no tenia al seu favor una tercera part dels vots

emesos. De deu a onze va notar-se un moviment extraordinari d'autos, motos i bicicletes regionalistes, que sortien d'Igualada per les diverses carreteres. La cosa s'anava, però, descomptant la compra de l'acta de Montmanen amb 88 vots de majoria que els agents del Marqués havien fet per cinc mil pessetes, no's tenia notícia d'aquelles velles etzegallades tan freqüents abans en temps d'eleccions.

A mig dia un amic que arriba de La Llacuna ens diu:

—Vinc indignat. Els lligueros paguen els vots a deu duros. Porten els electors a remats als col·legis amb la candidatura oberta a la mà. El que's fica pel camí la mà a la butxaca perd els deu duros. Un dels reclutadors és En Puig i Esteve, aquell prestigi que tant m'havieu ponderat i que treballa com un Hereu de Porquerises qualsevol.

Dinant, ens conten que la concessió d'una subvenció per a les escoles dels Hostalets, iniciada, gestionada i aconseguida per En González Vilart, ha sigut comunicada per En Rodés al Marqués de Camps per a que la fes servir d'arma electoral contra el seu adversari.

De Capellades ofereixen als republicans 30 vots carlins per 150 duros. Els republicans rebutgen l'oferta i adquireixen aquells vots els lligaires.

De tot arreu arriben noves afirmant que els regionalistes se dediquen a una escandalosa compra de vots, distingint-se en la feina els agents del Marqués que actuen a la Segarra.

I ve l'hora de l'escrutini. Abans de marxar d'Igualada, en el tren de les cinc i mitja de la tarde, anem al Centre Republicà a recollir notícies dels resultats. Igualada dona 622 vots de majoria an En González Vilart; Vilanova, 119; Odena, 175; Capellades, 54. La satisfacció resplandeix en tots els rostres. Sortim d'Igualada segurs de la derrota del Marqués de Camps.

A l'arribar a Barcelona, preguntem per telèfon el resultat definitiu, i al dir-nos que ha perdut En González Vilart ens conten les putineries, les escandaloses coaccions, les innobles trampes que les velles colles godonistes, ben ajudades dels seus nous companys en caciquisme, havien fet per a salvar al legalment derrotat Marqués de Camps.

Aquesta és la política de renovació que fa la «Lliga». Guanyar per tots els medis portant, si convé, fins en la màxima expressió, les corrupcions i les porqueries electorals.

I aquesta acta escandalosament porca, el pulcre aristòcrata Marqués de Camps se la ficarà a la butxaca sense sentir en la consciència el més petit remordiment.

Si aquesta és l'educació que s'aprèn a la Escola de la «Lliga», bon profit els faci. Si això és política renovadora ja estem ben frescos!

JEPH DE JESPU

Dissabte!

De l'honrada classe obrera, aqueixa és la gran diada; sobre tot si es diu sencera a casa, la setmanada.

Amb quin goig se manifesta, si hi ha treball i salut bona, la vigília de la festa que Déu per descans ens dona!

La dona, mal m'està el dir-ho, el dissabte al vespre, gosa: jo me la miro i remiro content, veient-la ditxosa.

Tan bon punt entro en ma llar, quasi bé al davant se'm planta i sempre em reb al entrar amb un somriure que encanta.

Junta allavors les manetes se les posa a ran del cor i jo hi aboco pessetes guanyades amb ma suor.

Me torna el canvi amb un bes, que totes les peles val, i corre a desà els diners en nostra caixa social.

I mentre a fer-me afeità me'n vaig amb una volada, ella enllesteix el sopà deixant la taula parada.

Mengem amb tot l'apetit, vessant d'alegria els cors; i, un cop llestos... bona nit!, i punts suspensius, senyors.

Si volen saber vostès les ditxes que en la llar caben,

se casen, si són solts, i, si són casats, ja ho saben!
Jo els hi puc assegurar que'l matrimoni és molt bó; però és temple que s'hi ha d'entrà amb tota la devoció.

La dona, a casa, és cuinera, és la taceta de mel, és mestreça i és caixera, i és un reconet de cel.

Es femera, és endreçada, i té un talent natural per gastar la setmanada del primer al últim ral.

Ara, d'ençà de la guerra, quin neguit té ma muller! Redeu com cauen en terra els ensomnis del obrer!

Com que guanyo el mateix sou i els queviures estan alts, devegades no'n té prou la pobre, amb els meus jornals.

Adéu, capital hermos, d'afany i d'economies! El mundial conflicte ha fós les reserves de molts dies.

Mes, paciència, i treballà, aguantant, fort, l'embestida; que prou la Pau tornarà a normalitzar la Vida.

FRANCESC MARULL

El màxim

LS maximalistes russos, com el seu nom indica—traducció aproximada del nom rus de *bolcheviks*—volien el màxim de reformes, de llibertats, de drets. Tot ho volien canviar de dalt a baix: La república burgesa? Ah, no! Ells la rebutjaven. La tenien per pitjor que la monarquia. Primer que la República burgesa, el tsar. El socialisme amb ordre? Ah, no! Això tampoc. Es una disfressa del règim burges. Als partidaris de Kerensky i de Tcherno, que s'anomenen socialistes-revolucionaris, també eren titllats de burgesos pels *bolcheviks*. Ells venien a fer un món nou...

La seva revolució no era solament la revolució russa. La Rússia, per gran que sigui resultava massa petita per a ells. Volien la revolució a tot Europa, a tot l'univers. I volien la revolució total, completa, feta alhora, d'un sol cop. El màxim, el màxim!

En la qüestió de la guerra, les seves fórmules eren també rotundes i categòriques. Llibertat per a tots els pobles i per a tots els homes. Pau per a tot-hom. I ben depressa. Si alguns russos, militars o paisans, burgesos o socialistes, feien reserves sobre la pau amb l'Alemanya, els terribles pacifistes, el fusellaven o l'assassinaven tot seguit.

Amb les butxaques de l'abric—un rus, naturalment—plenes de fórmules, Trotsky, «comissari del poble per als afers estrangers» va anar a Brest-Litovsk. I així com s'havia posat les fórmules a la butxaca, es proposava posar-s'hi també els delegats de la Quàdruple imperial. Amb un «cop de fórmula», molt pitjor que un cop de puny, Trotsky pensava fer callar a von Kuhlmann, al comte de Czernin i al general Hoffmann. I ell no es contentaria pas amb transaccions, ni amb mitges-tintes. El màxim, el màxim!

Ara ja hem vist el resultat de la política maximalista. La Rússia és un munt de ruïnes. Els alemanys, que Trotsky volia fer recular amb fórmules, s'acosten a Petrograd. El Govern—diguem-ne Govern—maximalista, ha acceptat totes les noves condicions de l'Alemanya, completament humiliants. Però ni així els alemanys s'aturen.

Els maximalistes ho volien tot, i tot ho han perdut, fins l'honor. Volien el màxim, i no s'accontentaven amb res que no fós màxim. Però ara van cap a Petrograd els alemanys amb la rebaixa...

FULMEN

SONATA XCIII

MIREU que en som de poca cosa els homes; un vé i refiat de lo que diuen aquests fumuts periodistes assegura que guanyarà tot-hom i després té, resulta que uns han perdut i els altres han guanyat molt menys de lo que esperaven.

A l'Alexandre (pobre don Lerroux) l'han tombat; a l'avi, i no del Parc, sinó dels radicals l'han deixat en bitxa i el Pich s'ha tingut de fer repicar si mai havia covat il·lusions de sortir diputat per la noble ciutat de Barcelona.

Trampes, enredades, vots comprats... Senyor, senyor! si m'embrutes t'emmascaro que deia el carboner a un manobre. Els que ja tenim el cul pelat d'anar per les aules on prediquen uns i altres, no'n fan fret ni calor les trampes, ni els vots comprats, ni les enredades. Pot-ser sí que hi són; En Vinaixa diu que en sab un niu per fer-ne i no deixar-ne fer, lo qual és un gran mèrit; però referent al pagament de vots, no se pas lo que hi veuen; els que sostenen la certitud de que en la nostra ciutat se feu en grans quantitats, jo amb la mà al pit, puc jurar-vos que del meu no me'n oferiren ni trenta cèntims i quasi estic segur de que dels dels altres tampoc.

En Lerroux me va agradar molt al contestar als que cridaven: al·liances no! mai més junts amb ningú! Era el moment de fer el cop i retirar la mà que s'havia ofert a liberals i nacionalistes, però En Lerroux recordà que els seus, mercès a les al·liances tenen el govern de la ciutat i ho explicà al poble, vui dir a sòn partit i sòn partit no n'entengué ni una paraula.

Ara lo que falta és que hi vagi, cosa que em veig malament, no pás perquè als de la «Lliga» els hi faci molta nòsa, pot-ser al revés, sinó perquè tot-hom té el seu urc i ningú vol ésser plat rescalfat.

Als de la «Lliga» els hi ha anat bé en les nostres terres catalanes, ara en el resté d'Espanya la cosa ha estat un desastre. Perquè lo de Bilbao i encontorns no ho acabem de veure clar i si en treguessim l'entrellat pot-ser no seria un triomf. Un cop obertes les Corts veurem que faran En Cambó i els exministres, quants independents cacen, quants datistes, maurins, liberals de totes menes etc., etc., s'apunten al partit, no cal oblidar que a la «Lliga» hi cap tot-hom fins el notari jaumí senyor Batlle a qui han votat els de la Plaça de la Cucurulla amb rara unanimitat. Per cucurullar ells.

Aquest número ha sigut revisat per la censura militar :::

Doneu-me beure.

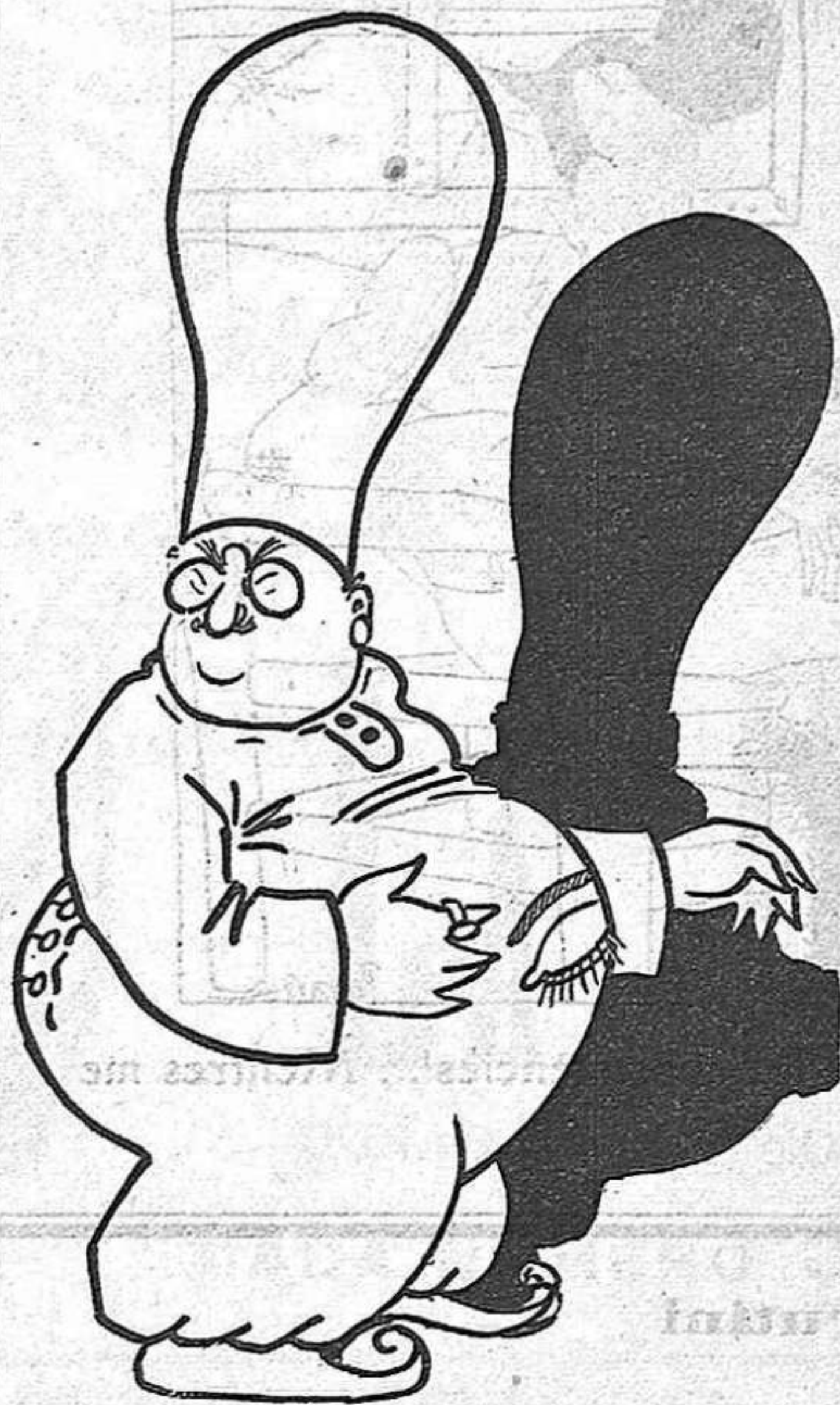
MORITZ XVIII

ACTE SEGON

Bueno. Amb bon èxit, pels uns, amb mal resultat, pels altres, s'han fet les grans eleccions que amb tan dalit esperavem. Prescindint dels incidents que són l'obligada salsa dels guisats electorals, i no comptant les castanyes que en molts punts s'han repartit ni els trets amb que els entusiastes han animat la funció, pot dir-se que la jornada ha anat bé i que tot s'ha fet tal com marcava el programa.

Els focs queden apagats; els ferits de la batalla es curen tranquilment; es desa a l'armari l'arnica

La commedia è finita

—Me sembla que ha arribat l' hora de despullar-me.

que del combat va sobrar i els capitans de les bandes passen comptes. —Jo n'he tret trenta. —Jo, quaranta quatre. —Jo em trobo amb cinquanta vuit. —Jo crec passar de setanta. —Jo només n'he pescat deu, però tan valents, que valen per mil. —Elevem, doncs, junts un himne al sufragi, base del edifici social i diguem: Visca la pàtria! —Visca!...

Endavant. Exhibint el seu tupè i la seva acta i lluint el trajo nou propi de les circumstàncies, marxaran els diputats a la capital d'Espanya, i l'onze del mes que vé, si no tenen cap «encuontra» el tren no se'n va a can Taps o l'auto no'ls clava en l'aire, s'obriran les noves Corts i... aquí entrem a la part «grave».

Què faran allí aquests braus que les masses soberanes han ungit amb el seu vot? Siguem francs una vegada... Hi ha algú que, sincerament, hagi arribat a pensar-se que són ells els que ens duran la renovació anhelada? ¿Hi ha qui cregui de debò que'l sempre esperat miracle del nostre renaixement es farà per les arts màgiques de les noves Corts?... Aquí és on caurà l'andamiatge que amb sos sermons han alçat uns quants capitans Manaiés.

Fins avui tot ha anat bé: magnífiques esperances, promeses de bells colors, orientacions admirables... però, què succeirà quan la gent vegi, estranyada, que de lo dit no hi ha res i que'l desgavell d'Espanya és cada dia més gros?... Posem-nos bé a la butaca: la comèdia s'ha acabat; ara va a començar el drama.

C. GUMA

Mai confongueu l'independència amb la dependència

LA MARE

Acabat el curs en els *Escolapius*, aquesta gent mateixa li ha trobat col·locació. El tinc de meritori en una casa de comerç. Ja veurà,

filla, son pare no ha passat de moço; hem de procurar que el noi tinga un empleu de més llustre. El meu xicot ja és llest i sabrà pujar. Ha tingut molts sobresalientes en el col·legi... Sempre serà algo més que son pare...

EL PARE

... Mon fill ens treurà de dubtes. Es quefe de la casa on treballa. Això dels comptes ho té molt per la mà... Si, ja fa temps que porta els llibres. Aviat ne tindrè un descans d'ell. Totjust té divuit anys i ja veus quin càrrec més alt desempenya. Veritat que el tens de fer anar vestit amb gec i pantalons de panyo, coll planxat i que, de moment, cobra un sou petit, per lo que ell representa. Emperò li pronostico molt bon porvenir. Creu-me; al teu noi li haves d'inclinar més a l'estudi. Ara, en comptes de descarregar cebes, fullejaria llibres de comerç i alteritaria amb persones de posició...

EL NOI

Pare, aquest any no hi ha augment tampoc. Diu don Esteban que no s'ha guanyat lo que era d'esperar. En canvi, com que apart de tot m'estima, m'ha recomanat ingressi en una «Germandat» per a poguer afrontar eventualitats. Además, m'ha regalat aquest paquetet de turrons d'una caixa que n'ha rebut, com obsequi, d'un representant.

MÉS TARD: SES MEDITACIONS

Amb la mesada que retiro no puc carregar-me. No sols m'està vedada dita aspiració, si que també la mesquina del sou em dificulta atencions inel·ludibles: el cuidar degudament a mos ja xacrosos pares. Mon port no pot ésser més humil. Les abstençions en tot concepte se m'han fet forçoses. Unicament conservo com a ensenya de la classe *dependentil*, la costum de desviure'm per la pulcritud del trajo. Això és indispensable. Podré defallar d'inanició; emperò deuré sostenir l'us de l'indumentaria que requereix l'ofici. Un ofici monòton que proporciona el fictici plaer de comptar mil pesetes; l'hàbit de badallar, que determina inanitat d'estòmac, i el vici de fer cigarros prims, emparentat amb la misèria. Vida automàtica, subjecte al mortificant i *tornillador* jou de burgesos metal·litzats. Som legió els que el sofrim; si bé tots de la mateixa casta, pusilànims i resignats.

C. ULLERA

De terres que sagnen

ELS CONSCRITS

Des d'aquest matí, assombrin-se per graus, el temps s'ha tornat d'un negre tintós. La claretat és morta dintre el cel fúnebre color de picarra que sembla aixafar la terra; i sobre els camps desmaiats s'hi exten un mantell opac teixit pels encreuaments de la pluja; una pluja obstinada, torrencial que fa vinclar els joncs, englota els rierals i l'aigua de les cunetes s'exten pel mig de la carretera. Aigua i més aigua... com si les catarates del diluvi universal volguessin ofegar altra volta als humans.

Les cases del poble totes porta-tancades són com cobertes d'una glopada de fumeroia. Al costat de l'església—arca encallada surgint com un escull sobre una mar d'escuma—les creus del fossar simulen petits fantasmes que extenen els braços per a enretirar les mortalles i deixar-les sobre l'herbam.

Es el regne de l'aigua amb les seves evocacions mortals. Res més que el soroll obcecat de la pluja que renta les teulades i s'esgar-gamella per les canals.

S'aixeca una remor llunyana. Veus companyades dels gemecs d'unes gralles que vénen del costat de la carretera, invisibles per la muralla d'aigua. La musica se sent com a través d'una tela humida i la remor sembla un crit dels negats ofegada pel xubasco.

El soroll s'apropa. Algunes portes s'obren. Una moçota curiosa va a cercar aigua a la font sota d'un gros paraigües blau.

Al cap de poc es distingeix una marxa des-

ordenada, cants, crits, trepig de sabates marcant un pas militar dintre el fang.

Un clarí prova d'afinar-se per a entonar «La Marsella».

Allons enfants de la patrie...

I surt de prompte, amb una senyera al davant, com un altre xubasco unit al de la aigua, l'entrada tumultuosa dels infants de la pàtria francesa. Aquests joves conscrits es dirigeixen al consell de revisió i vénen de tots els pobles de la comarca. Formen grupus agafats pel coll, pel braç o per les mans. Tots porten al barret un clavell vermell. La bandera xopa porta un pom de camèlies lligat al costat de la llança.

I passen carretera avall cap a la plana inundada. Sinistres com dos cavallers de la apocalipsi, dos gendarmes a cavall s'allunyen darrera d'ells, sota el cel tràgic i dintre la capa negra.

AIGUAFORT

Era dins d'un tren de passatgers, després d'un diumenge de suors i de pols; un diumenge de *partie de plaisir!* A cada estació els vagons s'omplen més. Els imperials se atesten de gent particular: d'aquests que se'ls troben durant la setmana, en els parcs, estirats sobre un banc o bé sobre l'herba, de les fortificacions, amb una sòn tota galvana i amb la gorra sobre els ulls.

El primer que obre la porta, amb una veu tota esquerdada; diu: *Par ici les femmes.* I les plenques arriben acompanyades de l'amic.

Sembla que siguin totes elles fetes amb un mateix motllo. Els cabells lluents d'un perfum que pugna, pengen llamentablement, i en els rostres de totes hi ha la mateixa expressió de lassitud infinita. Els ulls apagats semblen ficats dintre d'un forat, i el negre que elles hi han posat els fa més buits.

Totes prenen seient i apoen la testa a la espatlla d'ells. I d'aquell lloc m'arriba una sentor de tabac dolent, de perfum barató que fa venir migranya, de la carn poc cuidada i de suor seca. Quan el tren comença a marxar es posen a cantar un recull de cançons despòticament sentimentals que alternen amb cuplets d'alt patriotisme.

Allavors, insintivament, vaig pensar amb aquests estanyos que's troben al fort de l'estiu al mig d'un bosc. Quan les pluges tarden, l'aigua comença a llençar fetor, i la capa verda de plantes aquàtiques s'exten per damunt com una crosta sobre una llaga. Al seu voltant els arbres conserven la frescor, però aquest espectacle i aquesta sentor fastigosa persisteix bastant dins l'esperit, malgrat la frescor de les aigües clares i el perfum de les flors que's respiren després.

Entre elles n'hi ha una de més jove que se'ls mira amb ulls d'enveja. I jo penso que de segur dos o tres anys abans totes eren hermoses com aquella.

Però els colors d'aquelles carns vives han desaparegut al contacte d'altres carns plenes de màcules. A llur veu frescal hi ha passat la raspa dels alcools falsificats que han begut. I aquella jovefeta mirava amb avidesa als altres mentre es petonejaven.

Dintre dos anys, el seu aprenentatge haurà acabat, i ella també pujarà amb el seu propi com les seves amigues, a l'imperial d'un vagó; ella portarà el mateix segell, i els seus ulls sense claror miraran sense veure el paisatge que desfilara davant seu, i allargarà la capa que plana per damunt del món.

FERRAN CAÑAMERAS

A un fabricant d'espelmes

Sos dependents agraits

Delegat pels meus companys de treballs i de fatigues que han estat durant molts anys treballant com a formigues,

que han perdut la joventut per a fer vostra fortuna, i que en pac, mai han tingut, d'hora bona, tan sols una;

que jamaí han disfrutat de la vida el dolç platxeri, puig que sempre aquí han estat en terrible captiveri;

que, pobres, amb tan poc sou han viscut sempre amb apuros mentres vos, a cada any nou, arrambaveu força duros;

que no obstant i tot això de sa boca una protesta no heu sentit jamai, senyò, ni perilla vostra testa...

Doncs de part d'aquesta gent mil mercès vinc a donar-vos agraits pel deu per cent que apujà'ns vareu dignar-vos.

Tots sabem que això no és res ni n'hi ha per a gran cosa, puix que a casa l'adroguè no s'hi va per a fer nosa...

Ademés que qui ha arrambat tants diners amb tanta dèria no s'haurà desdinerat al donà aquesta misèria.

Res, senyor, molt agraits vos diem, plens de coratge: Amb tres duros maleits heu premiat nostre esclavatge.

B. DELGÀS

OM a trempat no n'hi havia pas cap més a Barcelona de capella com mossèn Canals, el cèlebre organista de Santa Maria. Diuen que quan s'ho prenia en serio ho feia admirablement (prova n'és que'l rector de Sant Jaume el sostragué de Sant Just i que els cleros de Santa Maria el pispaven als de la botiga del carrer de Ferran VII, maleit sia), però el mal es que això de pendre's les coses en serio era molt difícil per a ell i que tenia temptacions constants de barrejar lo ingrat amb lo profà i àdhuc amb lo alegre i lo que és pitjor, que amb deplorable freqüència cedia a les dites temptacions.

Ja no parlo dels dies de diversió clerical, com la missa del Gall o l'ofici de Nadal, que allò era un frenesí, que deixava endarrera totes les fantasies de la cèlebre missa pastoral d'En Vilanova, en tals diades mossèn Canals s'atrevia a tocar l'himne de Riego o allò de les tripes d'En Prim; és que en diades de tristor per a tot el món cristià com el dijous sant per exemple, ell feia broma igualment. Un any les autoritats, la junta de l'obra i la compungida concurrència tingueren d'adorar el *lignum crucis* acompanyats per la musiqueta del «Jesucrist la passió vostra», que mossèn Canals tocava imitant una orquestra de ceguets, amb uns tremolors i unes veus esquerdades de tenor que feien trencar de riure.

I era ignocent com un albat, això sí, li agradaven les bromes de capella. Un any per Sant Jaume, ell se deia Jaume, als convidats els serví la xocolata en un orinal. Una altra vegada a un conegut seu li regalà una gibrelleta plena d'almibar amb dos patates de Màlaga que figuraven cagarros. Res, molt bromista.

Un dia, emperò, li sortí el tret per la cula. Un sastre on ell anava a fer tertúlia prengué un aprenent roig de mal pèl, selvatge, arribat de l'alta muntanya de Lleida. Mossèn Canals hi volgué fer brometa i li començà a preguntar: com ne diuen d'això al teu poble? Tal cosa responia l'altre de mal humor. Ja! ja! ja! i de tal altre? Així.

Per fi mossèn Jaume volgué donar el cop de gràcia; preguntà:
—I dels capellans?
—Corbs!

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 22 AL 28 DE FEBRER DE 1918

Per terra

Al front occidental, han seguit les lluites de patrulles i en alguns sectors els violents combats d'artilleria. En un ample *raid* francès a la Lorena, van ésser fets prop de 600 presoners alemanys. Feia una pila de temps que no se'n havien fet tants alhora.

Per mar

El submarí francès *Bernouilli* ha estat enfonsat al Mediterrani oriental, havent capturat els turcs alguns del seus tripulants.

Al front italià, lluites de patrulles i combats d'artilleria, com al front occidental.

Al front oriental, grans èxits alemanys... sense combatre. El desfet exèrcit rus que es retira, i els alemanys que avancen rapidísimament, especialment pel camí de Petrograd. La ciutat russa, estarà d'aquí pocs dies seriosament amenaçada.

Al front de Mesopotàmia, els anglesos han fet un nou avanç, apoderant-se d'algunes poblacions.

Al front de la Palestina, els anglesos han obtingut un considerable èxit apoderant-se de la ciutat bíblica de Jericó.

El creuer auxiliar alemany *Wolf*, que feia quinze mesos que anava fent desgràcies per aqueixos mars, ha tornat a un port alemany.

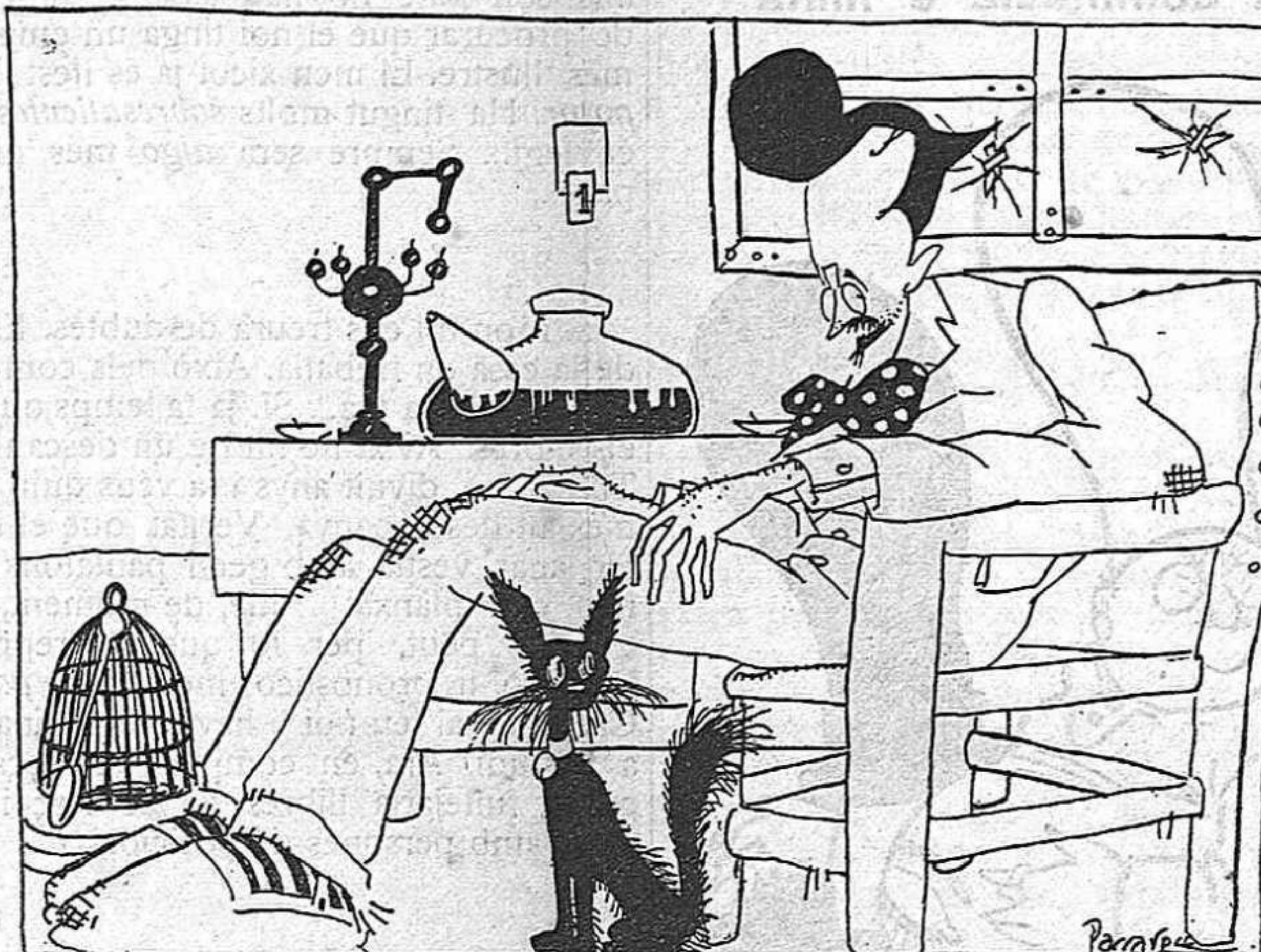
En canvi, un altre creuer auxiliar alemany, el *Dusseldorf*, ha estat capturat pels aliats.

Per l'aire

Cap fet essencialment remarcable dins la forta activitat aèria, com no sigui el bombardeig per avions italians de la ciutat austríaca de Innsbruck.

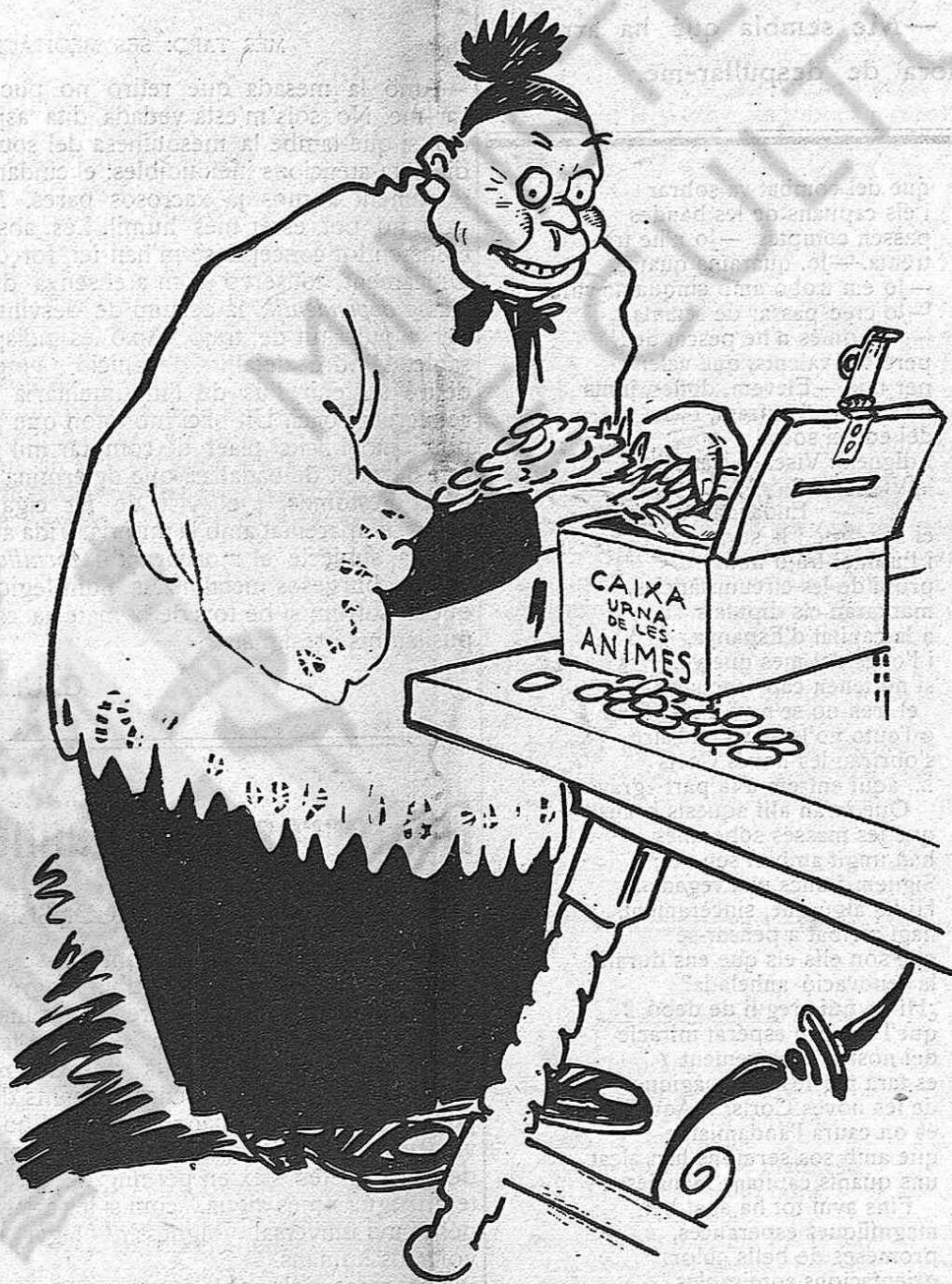
Els famosos aviadors francesos Garros i Marchal, que estaven presoners a Alemanya s'han pogut escapar, havent entrat en territori holandès.

Qui no s'aconsola...

—Subsistències?... Me'n f. de les subsistències!... Mentres me quedin il·lusions!...

L'escrutini

—Els meus sempre guanyen.

REPICS

DESPRÉS de les eleccions legislatives, la Romeria de Sant Medí.

Dues solemnitats plácides a les que's llença el nostre poble amb aquella satisfacció, aquell *regocijo* i aquella disciplina.

De les eleccions n'han sortit les colles de diputats contents i plens d'urc com un infant amb gorra nova. De Sant Medí veurem baixar aquelles colles d'hereus rics plens de vanitat. Tivats els uns, tivats els altres. Déu els faci bons.

Gran notícia!!!

«Don Francisco Cambó ha pernoctado en Reus.»

I doncs... què's creien!... Que sempre havia de pernoctar a París i a Londres?

Lo que seria curiós, averiguar amb qui va pernoctar, a Reus.

Amb algun carlinot, segurament.

Quines coses passen, eh!

En Domingo i En Largo, triomfants. Com si diguessim: les esquerres s'han allargat i endiumenjat; van més tivades que no anaven.

Sia per molts anys.

De les bones ensenyances sempre se'n aprèn alguna cosa.

Nosaltres particularment res, perquè no'ns ha vingut de nou i ja ho donavem per descomptat.

Són els altres, que han de aprendre, els radicals imperialistes que tu, lector, sabs i jo vui dir.

En Pol, de *La Veu*, està d'allò més disgustat. Els seus càlculs problemàtics electorals han fallat del tot.

Aquesta vegada s'ha equivocat de mig a mig. Ell se pensava que els seus homes traurien trentadós mil vots i n'han tret trentaset mil.

N'hi han donat de més.

Després de tan grossa badada la «Lliga» pensa rebaijar-li el sòu.

Deia un diari, la vigília del dia de la lluita electoral:

«Ayer los candidatos de las izquierdas celebraron un mitin de propaganda en el «Cine Rellisquin.»

I ja veuen lo que són les coses. L'endemà... pataplum, la relliscada.

De l'informació de propaganda electoral:

«Mañana, en el mitin del *Bosque* hablarán Rusiñol,...

No té res de particular.

Es allà on acostumen a parlar tots els rossinyols, al bosc.

Segons se diu, el senyor Pich, diumenge passat, va recorre alguns col·legis.

Millor que saltar de l'un a l'altre, lo que havia d'haver fet, és quedar-se en un d'ells; en el millor.

En un col·legi regit per un bon mestre.

Fins el senyor fiscal del Suprem va ordenar i recomanar que's votés la candidatura lligaire. El fiscal del Suprem!

Ara comprenem el perquè de la *supremacia*.

El bisbe de Girona ha posat una nova taxa mínima al preu de les misses.

D'ara endavant no's diràn misses més barates de dues pessetes.

Ben fet, què carai!

Per mi que les posin a duro.

Ara diuen que En Pich, davant el fracàs de les legislatives, se presenta candidat a senador per Tarragona.

Fa bé, què dimoni!...

La seva calva és més de senador que de diputat.

Dilluns passat va haver-hi a Barcelona una reunió magna per a tractar de les arengades.

Felicitem a la democràtica sardina saladada per la seva glòria.

Mai com ara s'havia fet amb ella una justícia semblant.

Tota una reunió magna per a parlar de les arengades!...

La llagosta i el lluç, que se l'envainin.

A dos mil·lions de pessetes ascendeixen els gastos de les eleccions a Catalunya.

Ja són vots comprats!